

afdeling directie
doorkiesnr 020-5776557
datum 23 januari 2004
referentie HV/JB/04-007
betreft Bespreking Staal – Heertje – Vuijsje d.d. 10 december 2003

Aan Philip Staal en Arnold Heertje

Beste Philip, beste Arnold,

Archief Philip Staal

Op 10 december 2003 hebben wij een gesprek gevoerd over het beheer van de nalatenschappen van oorlogspleegekinderen door de Joodse voogdijorganisaties. Afgesproken is dat ik nog op een tweetal zaken zou reageren. Aan die afspraak voldoe ik bij deze.

Graag verexcuseer ik mij nogmaals voor deze late reactie! Zoals jullie inmiddels bekend is werd dit m.n. veroorzaakt door het overlijden van mijn moeder. Bijgaand voeg ik een verslag op hoofdlijnen van het gesprek dat wij hebben gevoerd.

1 Een vermelding van een afspraak met Philip voor de overdracht van de nalatenschap

Tijdens het gesprek dat wij hebben gehad meende ik mij te herinneren dat er een aantekening bestond in het sociale dossier over een afspraak met Philip inzake de overdracht van de nalatenschap bij zijn meerderjarig worden (21 jaar).

Ik heb het sociale dossier nog eens zorgvuldig bekeken, maar deze veronderstelling was onjuist. Er is geen melding van zo'n afspraak. Wel is bekend dat zo'n afspraak gebruikelijk was. Ik meld dat ook in mijn schrijven van 11 juni 2003. Uitgaand van onze veronderstelling dat accountant Vos als het beheer van de aandelenportefeuille overnam na de meerderjarigheid van Philip, is het mogelijk dat hier een andere procedure is gevolgd.

2 De wenselijkheid van een financieel onderzoek

Op basis van het gesprek dat wij hebben gevoerd, heb ik contact opgenomen met de Begeleidingscommissie van het huidige onderzoek, te weten de heren Roet en Paktor. Tijdens een gesprek met de heren bestond er enige onduidelijkheid over de vraag of het onderzoeksverslag dat in jullie bezit was daadwerkelijk het laatste concept was. Op dit moment zijn er meerdere concepten in omloop en naar ik heb begrepen wordt er nog steeds nieuw materiaal gevonden en verwerkt.

Beide heren waren verwonderd over de kritiek op het onderzoek. Gesteld werd dat het concept voorgelegd is aan de historici Blom, Lipschits en Dankers én aan Frits Hoek als financieel deskundige op het terrein van de tegoeden Tweede Wereldoorlog. Vanuit deze groep van deskundigen zijn opmerkingen geplaatst bij het rapport, doch deze opmerkingen tasten geenszins de kwaliteit van het onderzoek aan. De Begeleidingscommissie zien vanuit deze situatie geen aanleiding om op dit moment een apart financieel onderzoek uit te voeren. Zij stellen voor om in ieder geval de publicatie van het definitieve rapport af te wachten.

**Stichting Joods
Maatschappelijk Werk**

De Lairessestraat 145-147
1075 HJ Amsterdam
Telefoon 020-5776577
Telefax 020-5776500
E-mail jmw@joods.nl
<http://www.joods.nl/jmw>

Ik heb vervolgens contact gezocht met een tweetal van de hierboven genoemde deskundigen, te weten: Ies Lipschits en Frits Hoek. Beiden heb ik het voorstel van een apart financieel onderzoek voorgelegd.

Vanuit hetgeen dat hij van mij over ons gesprek vernomen had, vanuit zijn kennis van de materie en het conceptrapport van Elma Verhey en Pauline Micheels zet Frits Hoek vraagtekens bij een apart financieel onderzoek. Een onderzoek van de drie nog bewaard gebleven dossiers acht hij onvoldoende. Deze dossiers zijn immers niet als representatief te beschouwen. Een breder onderzoek waarbij de betrokkenen eventueel aanwezige papieren inzenden, acht hij niet zinvol daar er geen beschikbaar materiaal is om een reconstructie van de individuele situaties te maken. Met een dergelijk onderzoek zouden verwachtingen worden gewekt die waaraan in nagenoeg alle gevallen niet tegemoetgekomen kan worden.

Ik heb de zaak zoals gesteld ook met Ies Lipschits besproken. Zoals jullie waarschijnlijk weten is Lipschits niet alleen als historicus nauw bij deze zaak betrokken –hij heeft zelf onderzoek verricht in de JMW-archieven- maar ook persoonlijk vanuit zijn eigen levensgeschiedenis. Lipschits ziet noch naar aanleiding van zijn eigen onderzoekingen, noch naar aanleiding van het rapport van Verhey reden voor een nader financieel onderzoek.

Conclusie

Ik moet tot de conclusie komen dat ik onvoldoende argumenten kan aandragen om op dit moment de noodzaak van een dergelijk financieel onderzoek te onderbouwen. In dat kader dring ik er opnieuw bij Arnold op aan om zijn stevige kritiek op het onderzoeksrapport te verwoorden, schriftelijk vast te leggen en aan mij op te sturen. Mogelijk zou dat deze zaak kunnen beïnvloeden.

Zoals ik in ons overleg al stelde ben ik niet in de positie om zelf een onderzoek te initiëren. JMW is belanghebbende bij een dergelijk onderzoek en vanuit die positie per definitie niet de aangewezen organisatie om een onderzoek te laten uitvoeren. Inhoudelijk en methodologisch heb ook ik daarbij mijn vraagtekens bij een dergelijk onderzoek en vraag ik mij af of een dergelijk onderzoek tot concrete resultaten kan leiden. Verder zie ik -mede op basis van de diverse gesprekken- op dit moment geen aanleiding om mijn vertrouwen in Elma Verhey en Pauline Micheels op te zeggen. Een definitief oordeel zal ik daarover eerst kunnen vellen na kennisname van de definitieve rapportage. Zoals duidelijk mag zijn wordt daar nog aan gewerkt en is deze nog niet in mijn bezit.

Vanuit mijn positie als beheerder van de archieven sta ik natuurlijk altijd open voor verzoeken van derden om onderzoek te verrichten. Dergelijke verzoeken worden getoetst op de kwaliteit van het onderzoeksvoorstel, aan de eisen van privacybescherming en aan de 'credentials' van de onderzoeker. Bij dergelijke verzoeken raadpleeg ik meestal externe deskundigen die mij daarbij van advies dienen.

Helaas kan ik niet meer betekenen in dit traject. Ik begrijp dat dit teleurstellend blijft! Ik voeg mij bij de heren Roet en Paktor in het voorstel om de uiteindelijke publicatie af te wachten. Temeer daar ik van Elma Verhey heb begrepen dat het rapport op basis van nieuwe informatie nog zal worden bijgewerkt.

Ik heb Elma Verhey verzocht om -geanonimiseerd- minimaal één van de bewaard gebleven dossiers als bijlage bij de publicatie op te nemen. Dat zal in ieder geval inzicht geven in de oorspronkelijke opbouw van de financiële dossiers van minderjarige oorlogspleegkinderen.

In het vertrouwen jullie hierbij volledig te hebben geïnformeerd en met vriendelijke groet,

Hans Vuijsje

Bijlage

Hoofdpijnen van de bespreking d.d. 10 december 2003 tussen Philip Staal, Arnold Heertje en Hans Vuijsje (JMW)

Gespreksonderwerpen:

- a. het individuele onderzoek naar het beheer van de nalatenschap van Philip en Marcel Staal
- b. het onderzoek naar het vermogensbeheer van de voogdij-organisaties door Elma Verheij en Pauline Micheels

ad a. Individueel onderzoek

Vuijsje stelt dat geprobeerd is om via het onderzoek van Hoek en de toelichting van Vuijsje de vragen van Philip Staal zoveel mogelijk te beantwoorden. Voor de gestelde vragen zijn verklaringen gezocht. Daarnaast is geprobeerd om een aantal kostenposten te reconstrueren. Geconstateerd moet echter worden dat een aantal zaken niet kunnen worden opgelost doordat de daarvoor benodigde papieren niet meer beschikbaar zijn. Naar de mening van Vuijsje zijn er echter geen aanwijzingen voor frauduleus gedrag door bestuursleden en/of medewerkers van de betreffende organisaties.

Na de bespreking van een aantal posten waarbij er een verwarring blijkt te bestaan tussen een verklaring die Elma Verheij in een eerste notitie heeft gegeven en de correctie die in de laatste stukken daarop is aangebracht door Frits Hoek RA, komt het gesprek op de effectenportefeuille. Door Staal is een berekening gemaakt van de waarde van deze portefeuille. Vuijsje stelt dat deze berekening interessant is, doch niet ter zake doet, daar de effectenportefeuille volgens de afrekening aan Staal is overgedragen. Staal stelt echter deze effecten nooit te hebben ontvangen. Vuijsje oppert als mogelijke verklaring dat de effectenportefeuille na het meerderjarig worden van Philip Staal overgedragen is en in beheer is gegeven van accountant Vos, tevens toeziend voogd. Vos heeft -zoals Philip Staal eerder heeft verklaard- in ieder geval op een zeker moment een bedrag van ca. 25.000 gulden overgemaakt voor de aanbetaling van een huis. Daarna zijn kleinere bedragen gevolgd. Staal bevestigt de overmaking van deze bedragen.

Geconcludeerd wordt dat de uitgekeerde bedragen waarschijnlijk onderdeel vormden van de waarde van de effecten. Die waarde was afhankelijk van de koers en van het beheer door Vos van deze effectenportefeuille in de periode na overdracht. Eventuele transacties van Vos zijn niet meer te reconstrueren en vallen buiten de verantwoording van de voogdijinstelling. De heer Heertje stelt vast dat met deze verklaring het individuele onderzoek als afgerond kan worden beschouwd. De Heer Staal stemt hiermee in.

Vuijsje zegt toe na te gaan of er in de sociale dossiers van de gebroeders Staal een aantekening is van het gesprek dat is gevoerd inzake de overdracht van de afrekening.

ad b. Algemeen onderzoek

Ten aanzien van het algemene onderzoek wordt geconstateerd dat Elma Verhey geen financieel deskundige is. Aanbevolen wordt om minimaal de drie volledige dossiers door een financieel deskundige te laten bestuderen. Naar de mening van Heertje moet tevens overwogen worden om de OPK in Israël te vragen eventuele papieren die nog in hun bezit zijn aan te leveren en deze bij het financieel onderzoek te betrekken.

Staal stelt niet deskundig genoeg te zijn om de waarde van het historisch onderzoek te kunnen bepalen. Heertje is zeer kritisch over het onderzoek van Verhey. Vuijsje vraagt zijn kritiek nader toe te lichten. Heertje wil hierover nadenken.

Vuijsje benadrukt zijn beperkingen als eigenaar en belanghebbende partij, maar zegt toe om in dit kader gesprekken te gaan voeren met degenen die bij het huidige onderzoek betrokken zijn en daarbij zijn invloed te gebruiken om -gezien de in dit gesprek geuite kritiek- het belang van een degelijk financieel onderzoek te benadrukken.

Afgesproken wordt dat Vuijsje op korte termijn schriftelijk zal reageren.

Hans Vuijsje, 22 januari 2003

Philip Staal

From: "Vuijsje, Hans" <h.vuijsje@joodswelzijn.nl>
To: "Philip Staal" <philip@sisanit.com>; "Vuijsje, Hans" <h.vuijsje@joodswelzijn.nl>; <joab@heertje.nl>; "Buesink, Jeannette" <j.buesink@joodswelzijn.nl>
Sent: 11:50 2004 ינואר 26 יום שי
Subject: RE: brief

Beste Philip,

Ik betreur het dat je afstand neemt van deze zinnen. Ze zijn echter wel uitgesproken en derhalve in dit verslag vastgelegd. Overigens heb ik het rapport waarover je schrijft nog niet ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Hans Vuijsje

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Philip Staal [mailto:philip@sisanit.com]
 Verzonden: vrijdag 23 januari 2004 14:44
 Aan: Hans Vuijsje; joab@heertje.nl; Buesink, Jeannette
 Onderwerp: Re: brief

Beste Hans,

Zojuist onderstaande e-mail van je ontvangen met als attachement jouw brief.van 23 januari 2004.

Met verwondering heb ik het een en ander gelezen maar wil hier vooralsnog geen commentaar op geven.

Wel wil ik commentaar geven op "Hoofdpijnen van de bespreking d.d. 10 december 2003 tussen Philip Staal, Arnold Heertje en Hans Vuijsje (JMW)" en wel op de volgende zin:

QUOTE

De heer Heertje stelt vast dat met deze verklaring het individuele onderzoek (Staal ed.) als afgerond kan worden beschouwd. De Heer Staal stemt hiermee in."

UNQUOTE

Ik neem afstand van deze zin alsmede van de inhoud hiervan daar ik niet gezegd heb ermee in te stemmen dat het individuele onderzoek (Staal) als afgerond kan worden beschouwd.

Het tegenovergestelde is het geval. Op 21 januari 2004 om 10:00 AM heb ik per courier je mijn rapport met brief gestuurd welke duidelijk mijn mening in deze weergeeft.

Ik neem aan dat je dit rapport en brief ondertussen hebt ontvangen.

Shabbath shalom,

Philip Staal

=====

----- Original Message -----

From: "Buesink, Jeannette" <j.buesink@joodswelzijn.nl>
 To: <joab@heertje.nl>; <philip@sisanit.com>

Sent: Friday, January 23, 2004 12:21 PM
Subject: brief

> Mijne heren,
>
> In de bijgevoegde attachment treft u een brief van de heer Vuijsje aan,
die
> u vandaag tevens per post zal worden toegezonden.
>
> Met vriendelijke groet,
> Jeannette Buesink,
> directiesecretariaat JMW
>
> <<04-007 Staal & Heertje.doc>>
>
>
>
>

#####

> Dit e-mail bericht is door JMW / MailMarshall gecontroleerd
> op virussen e.d. en schoon bevonden.
> Neem voor eventuele vragen contact op met m.abram@joodswelzijn.nl

> -----
> This e-mail message has been scanned foir Viruses and Content
> and cleared by JMW / MailMarshal.
> For more information contact m.abram@joodswelzijn.nl

>

#####

>

Dit e-mail bericht is door JMW / MailMarshall gecontroleerd
op virussen e.d. en schoon bevonden.
Neem voor eventuele vragen contact op met m.abram@joodswelzijn.nl

-----
This e-mail message has been scanned foir Viruses and Content
and cleared by JMW / MailMarshal.
For more information contact m.abram@joodswelzijn.nl

#####

Philip Staal

From: "F.HOEK" <chev1938@cyan.propagation.net>
To: <philip@sisanit.com>
Sent: 11:33 2004 יום שלישי 03 פברואר
Attach: 20040201 brf aan Staal.doc
Subject: Fw: reactie op uw bericht van 24 jan 2004

----- Original Message -----

From: F.HOEK
To: philip@sisanit.com
Sent: Sunday, February 01, 2004 2:39 PM
Subject: reactie op uw bericht van 24 jan 2004

Geachte heer Staal,

Hierbij mijn antwoord op uw e-mail van vorige week.

Met vriendelijke groet,

Frits Hoek

Aan Ph. Staal
Van Frits Hoek

cc.: H. Vuijsje

01 februari 2004.

Geachte heer Staal,

Uw e-mail van 24 januari l.l. en daar bijgevoegde brief van JMW heb ik ontvangen.
Mijn excuses dat ik pas nu gelegenheid heb om te reageren.

Ik reageer hierna op de door u uit de brief van JMW geciteerde delen.

Quote 1:

- de kwalificatie 'financieel deskundige op het terrein van de tegoeden Tweede Wereldoorlog' komt geheel voor rekening van òf JMW òf Elma Verhey. Ik ben nog steeds een bescheiden mens.

Ik heb vorig voorjaar een gesprek gehad met Elma Verhey over een tekst van haar waarin zij een door uw voorged ten laste van u in rekening gebracht bedrag, ik dacht een bedrag van ruim f 9.000, omschreef als waarschijnlijk een betaling aan Ph. Vos voor door hem in en/of vlak na de oorlog gemaakte kosten. Ik heb toen uitgelegd dat en waarom zulks niet mogelijk was. Later heeft zij mij gevraagd of ik de concepten van haar teksten kritisch zou willen lezen. Ik heb dat gedaan, niet omdat ik 'deskundige' ben of zo bijzonder goed op de hoogte van de problematiek van joodse oorlogswezen, maar louter uit mijn grote persoonlijke belangstelling voor het onderwerp. Over de kwaliteit van Elma's onderzoek kan ik uiteraard geen oordeel vellen, evenals over de uiteindelijke conclusie(s), die ik overigens niet of nog niet ken.

Quote 2:

- begin vorige week heeft Hans Vuijsje mij gebeld. Hij vertelde mij over de achtergronden voor zijn telefoontje en vroeg mij

a: of ik het zinvol achtte drie nog bewaarde – blijkbaar volledige ? – dossiers te onderzoeken. Uiteraard met de doelstelling om een antwoord te kunnen geven op de vraag of al of niet vermogende joodse oorlogswezen op of na hun 21^e verjaardag hun vermogen hebben ontvangen. Ik zal het woord 'representatief' waarschijnlijk wel hebben laten vallen, maar dan in de betekenis van statistisch representatief. Het is naar mijn mening onmogelijk om op basis van 3 gevallen of dossiers een min of meer algemeen geldende uitspraak te doen. Uiteraard hebben die dossiers wel een groot historisch belang.

b: vervolgens vertelde Hans Vuijsje mij dat de gedachte is ontstaan om alle nog levende joodse oorlogswezen (schriftelijk ?) te benaderen met verzoek om informatie, etc. Op zijn vraag wat ik daarvan vond, was mijn reactie terughoudend of misschien wel negatief. Ik voorzie namelijk nogal wat problemen bij zo'n onderzoek. Heel belangrijk vind ik dat waarschijnlijk verscheidene, zonet zeer vele, van de benaderde mensen veronderstellen dat zij nu 'hun' geld gaan krijgen. In zijn brief schrijft Hans Vuijsje voorts dat " ... .. vanuit zijn kennis van de materie en het conceptrapport van Elma Verhey en Pauline Micheels ... .. " ik vraagtekens bij een apart financieel onderzoek heb gezet. Ik zal daarmee bedoeld hebben dat Elma Verhey en Pauline Micheels zelf al een groot aantal oorlogswezen hebben benaderd en gesproken. Nu weer een schriftelijke benadering wekt m.i. verwachtingen waaraan niet zal kunnen worden voldaan.

c: tenslotte: wat kan men met een breed onderzoek aantonen? De nog levende oorlogswezen kunnen nimmer aantonen dat zij hun vermogens **niet** ontvangen hebben, zoals JMW niet meer kan aantonen dat die vermogens **wel** zijn uitbetaald.

Dat is natuurlijk geen pleidooi voor het in het geheel niet onderzoeken van het onderwerp, maar laat dan dan op een wijze geschieden die bij betrokkenen geen valse hoop op geld geeft.

Tenslotte en voor alle duidelijkheid: ik heb over de onderhavige materie nimmer contact gehad met de overige in de brief van JMW genoemden als Blom, Dankers, Lipschits, Paktor en Roet.

Met vriendelijke groet,

Frits Hoek.

Philip Staal

From: "Philip Staal" <philip@sisanit.com>
To: "Drs. Frits Hoek" <hoekfritsra@hetnet.nl>
Cc: "Prof. dr. Arnold Heertje" <joab@heertje.nl>
Sent: 22:40 2004 שבת 24 ינואר 2004
Attach: Brief JMW-Jan-23-04.doc
Subject: Brief JMW

Sisanit Marketing Ltd.

P.O.Box 1411, Pardes Hanna 37113, Israel
 Tel. +972 4 6270381
 Fax. +972 4 6270382
 E-mail address
 Internet site

סיסניט שיווק בע"מ

ת.ד. 1411, פרדס חנה 37113
 טל. 04 6270381
 פקס. 04 6270382
 כתובת דואר אלקטרוני
 אתר באינטרנט

Beste meneer Hoek,

Gisteren ontving ik een brief van dhr. Vuijsje van het JMW, naar aanleiding van een gesprek welke prof. A. Heertje, drs. Vuijsje en ondergetekende op 10 december 2003 hadden.

Daar uw naam en mening geciteerd wordt in deze brief vraag ik u of de volgende twee paragrafen in Vuijsje's brief een volledige en juiste weergave is van uw mening. Voor de duidelijkheid het volgende:

Het onderzoek van Elma Verhey en Pauline Micheels is bedoeld als een financieel onderzoek welke antwoord behoort te geven op de vraag of Le-Ezrath Ha-Jeled de nalatenschappen van hun pupillen goed beheerd heeft. Naar aanleiding van het concept rapport Verhey - in mijn bezit - ben ik van mening dat het rapport Verhey geen onderbouwd antwoord geeft op deze vraag.

Hieronder de twee paragrafen:

QUOTE I

Gesteld werd dat het concept voorgelegd is aan de historici Blom, Lipschits en Dankers én aan Frits Hoek als financieel deskundige op het terrein van de tegoeden Tweede Wereldoorlog. Vanuit deze groep van deskundigen zijn opmerkingen geplaatst bij het rapport (van Elma Verhey ed.), doch deze opmerkingen tasten geenszins de kwaliteit van het onderzoek aan.

UNQUOTE I**QUOTE II**

Ik heb vervolgens contact gezocht met een tweetal van de hierboven genoemde deskundigen, te weten: Ies Lipschits en Frits Hoek. Beiden heb ik het voorstel van een apart financieel onderzoek voorgelegd.

Vanuit hetgeen dat hij van mij over ons gesprek vernomen had, vanuit zijn kennis van de materie en het conceptraapport van Elma Verhey en Pauline Micheels zet Frits Hoek vraagtekens bij een apart financieel onderzoek. Een onderzoek van de drie nog bewaard gebleven dossiers acht hij onvoldoende. Deze dossiers zijn immers niet als representatief te beschouwen. Een breder onderzoek waarbij de betrokkenen eventueel aanwezige papieren inzenden, acht hij niet zinvol daar er geen beschikbaar materiaal is om een reconstructie van de individuele situaties te maken. Met een dergelijk onderzoek zouden verwachtingen worden gewekt die waaraan in nagenoeg alle gevallen niet

tegemoetgekomen kan worden.

UNQUOTE II

Met vriendelijke groet,

Philip Staal

Bijlage brief JMW

This e-mail message is exclusively intended for the addressee(s). If you receive the e-mail message by mistake, would you please contact us immediately? Telephone +972 4 6270381. As the e-mail message may contain confidential information that is protected by professional secrecy, you are requested to destroy the e-mail message in such cases and not to use the contents or to distribute the contents among third parties.

This email message has been checked for the presence of computer viruses.
